

Uppföljning av Umeås lokala miljömål 2024

Uppföljning av Umeås lokala miljömål 2024

Slutversion januari 2024.

Arbetsgrupp

Katharina Radloff, miljöstrateg
Johanna Lindgren, koordinator miljöledningssystem
Marlene Olsson, naturvårdare
Annika Myrén, utvecklingsstrateg
Erik Eklund, utvecklingsstrateg
Fanny Törnlund Nyberg, miljösamordnare
Maria Sandström, miljöingenjör
Nina Ingvarsson, landskapsingenjör
Mélanie Björklund, byggnadsantikvarie
Roger Vestman, miljöplanerare
Isabelle Lindfors, miljöinspektör
Helena Hallgren, miljöinspektör

Kartor, illustrationer, layout m.m.

Illustrationer och layout: Umeå kommun där inget annat anges.

Foto: Umeå kommun där inget annat anges.

Miljömålen på webben: www.umea.se/miljomal

Sammanfattning

År 2020 antog Umeå kommun nya lokala miljömål som bidrar till att genomföra de nationella miljömålen och Agenda 2030. Denna rapport innehåller en uppföljning av målen med hjälp av nyckeltal som är kopplade till varje mål.

Målen bedöms att ha delvis integrerats i strukturer som underlättar arbetet för verksamheterna tex genom att ingå i verksamhetsmålen eller liknande. Målen utvärderas och revideras i samband med att målar nås, dvs en första revidering sker 2025. Ansvarig: Kommunstyrelsen.

Nedanstående tabell visar om utvecklingen sker i en positiv riktning, dvs. målet nås i tid.

Mål	Nuläge
Umeå ska vara klimatneutralt 2040, dvs ha netto noll utsläpp av växthusgaser.	●
Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025, dvs ha netto noll utsläpp av växthusgaser.	●
Transporternas klimatpåverkan i Umeå ska minska. Det ska ske genom att drivmedlen är fossilfria år 2030 och att det hållbara resandet ökar.	●
Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar till 2 ton CO ₂ -ekvivalent per person till år 2040 och 1 ton till år 2050.	●
2025 ska arealen brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennäringen inte ha minskat jämfört med 2019 års nivå.	●
Senast år 2025 erbjuds minst 50 procent lokalproducerade livsmedel inom kommunens verksamheter och bolag. Senast år 2025 erbjuds 50 procent ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter	●
2025 har en arbetsmodell för ekosystemtjänster implementerats så att biologisk mångfald bevaras och utvecklas.	●
Senast 2040 sköts alla utpekade natur- och rekreationsområden efter en mångbruksplan så att deras värden bevaras och tillgängliggörs.	●
2040 är 100 % av värdefulla våtmarker fortsatt opåverkade utifrån 2019 nivå.	●
2025 är andelen av kommunens skogar med klassning Naturvård orörd (NO) och Naturvård skötsel (NS) sammanlagt 20 procent och säkerställer en ekologisk funktion ¹ . Andel skog som brukas med hyggesfria metoder ökar.	●
Senast 2025 har alla grundskolor tillgång till skolskog och odlingsmöjligheter.	●
Senast 2040 har alla allmänna och större enskilda vattentäkter ett gott skydd.	●
Allmänhetens tillgänglighet till kustens strandlinje ska inte minska.	●
2025 ska minst Sävaråns avrinningsområde ha goda förutsättningar för ett rikt växt och djurliv.	●
2027 ska våra yt- och grundvattenförekomster ha god status.	●
År 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 % av alla resor för boende inom Umeå tätort.	●

År 2040 är luften i Umeå så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.	●
År 2025 är gröna stråk och områden utvecklade i Umeås tätorter med nya och befintliga parker och gröna offentliga rum för alla, vilket säkerställer god social och ekologisk funktion i staden.	●
År 2025 har Umeås invånare god tillgång och tillgänglighet till parker, torg och rekreationsmiljöer med god ljudmiljö.	●
År 2025 har Umeå byggnader med låg energianvändning och miljöpåverkan.	●
År 2025 ska tillsyn och skydd av kommunens kulturmiljöer ha stärkts och antalet objekt med bristande underhåll ska ha minskats.	●
Andelen upphandlingar med ställda miljökrav om innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen ska öka till 2025.	●
Senast år 2025 är alla skolor och förskolor samt övriga kommunala verksamheter som riktar sig till barn och unga i Umeå kemikaliesmarta.	●
Senast år 2025 är förorenade områden med mer än måttlig risk undersökta och vid behov åtgärdade.	●
Senast år 2025 har särskilt farliga kemikalier ersatts eller fasats ut.	●
Rött – Målet bedöms inte nås i tid.	●
Grått – Det finns inte tillräckligt med uppgifter för att avgöra om målet nås i tid.	●
Grönt – Målet bedöms nås i tid.	●

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	6
Klimat – Vi ska minska vår klimatpåverkan och vara fossilfria	7
Klimatpåverkan från transporter	7
Klimatpåverkan från konsumtion	7
Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025	8
Biologisk mångfald – Vi värnar naturen och det den ger oss	10
Bevara brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennäringen	10
Erbjuda lokalproducerade och ekologiska livsmedel	12
Integrera ekosystemtjänster	13
Bevara och tillgängliggöra natur- och rekreationsområden	14
Opåverkade våtmarker	15
Hållbart skogsbruk	15
Grundskolor ska ha möjlighet till skolskog och odling	17
Vatten – Vi värnar om vattnet som en livsviktig resurs	18
Skydda vattentäkter	18
Tillgänglighet till stränder	19
Avrinningsområden med rikare växt- och djurliv	20
Yt- och grundvattenförekomster med god status	21
God bebyggd miljö – Vi utvecklar en attraktiv och hälsosam kommun med stadigt minskande miljöbelastning	23
Hållbart resande	23
Renare luft	24
Grönområden med god social och ekologisk funktion	25
Tillgänglighet till områden med god ljudmiljö	27
Miljövänligare byggnader	27
Stärka kulturmiljöer	29
Giftfri miljö – Vi minskar förekomsten av ämnen som skadar hälsa eller miljö	30
Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor	30
Kemikaliesmarta skolor och förskolor	31
Åtgärda förorenade områden	32
Fasa ut särskilt farliga kemikalier	32

Inledning

År 2020 antog Umeå kommun nya lokala miljömål som bidrar till att genomföra de nationella miljömålen och Agenda 2030. Denna rapport innehåller en uppföljning av målen med hjälp av nyckeltal som är kopplade till varje mål. Det operativa arbetet, dvs åtgärder som görs för att nå målen, sker genom ett åtgärdsprogram som antogs i november 2022. Uppföljningen av åtgärdsprogrammet ingår i den tertiårliga rapporteringen för inriktningsmål 4, Umeå ska vara klimatneutral 2040.

Umeås lokala miljömål är indelade i fem fokusområden, Klimat, Biologisk mångfald, Vatten, God bebyggd miljö och Giftfri miljö och förtydligar vad som är särskilt viktigt för Umeå kommun.

Datainsamlingen har genomförts av en bred arbetsgrupp och vissa nyckeltal har vidareutvecklats eller ersatts med ett annat mått som lyfts av verksamheten.

Rapporten följer samma struktur som miljömålsdokumentet med fokus på uppföljning. Vill man läsa mer om Umeås lokala miljömål och åtgärdsprogram, så finns dessa på

www.umea.se/miljomal

Klimat – Vi ska minska vår klimatpåverkan och vara fossilfria

Klimatförändringarna är en av vår tids allra största utmaningar och för att begränsa den globala temperaturökningen till 2 grader och helst högst 1,5 grader måste alla bidra till minskade utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser och därmed minska sin klimatpåverkan.

Eftersom Umeås lokala klimatmål har samma målsättningar som omfattas av Program Klimatneutrala Umeå 2040, sker uppföljningen av dessa klimatmål i den årliga rapporten för programmet. Länk till [Rapport – Program Klimatneutrala Umeå 2040](#)

Några av de angivna indikatorerna i de lokala miljömålen för klimatmålen omnämns inte i Rapport – Program Klimatneutrala Umeå 2040. Dessa är:

- Utsläpp av koldioxid (CO₂), totalt för transportsektorn.
- Konsumtionsbaserade klimatpåverkan i ton koldioxidekvivalenter (CO₂e) per person, per år.

Klimatpåverkan från transporter

Indikatorn för att mäta transporternas klimatpåverkan byts ut på grund av att den inte fullt ut speglar målsättningen. Den nya indikatorn är ”Energivändning av flytande icke förnybara bränslen, MWh per invånare”.

Tabell 1. Utsläpp transporter, inklusive arbetsmaskiner 2019–2021.

	2019	2020	2021
Utsläpp av koldioxid [kton CO ₂ e], totalt för transportsektorn, inkl arbetsmaskiner.	171	148	177

2023: Det senaste data för utsläppen från transportsektorn är från 2021. Utsläppen visar en stigande trend med undantag för 2020 då pandemin påverkade transportsektorn betydligt.

Klimatpåverkan från konsumtion

Data och information för att mäta Umeås konsumtionsbaserade utsläpp togs fram genom en Konsumtionsvaneundersökning 2018, en ny har inte gjorts sedan dess och planeras inte heller att genomföras framåt. Utveckling av bättre uppföljningsmetoder inklusive indikatorer för att följa

måluppfyllelse av konsumtionsbaserade utsläpp sker under 2024 och framåt, ex genom arbete med Konsumtionskompassen¹².

2023: Konsumtionskompassen visar utsläpp för 2019 där hushållens-, den offentliga konsumtionen och investeringar för privat och offentlig sektor uppgick till ca 10 ton/person. I Konsumtionskompassen har annan metod använts för beräkning och av utsläpp jämfört med tidigare konsumtionsvaneundersökning.

2019: Undersökningen visar att det totala konsumtionsbaserade klimatavtrycket i Umeå, inklusive privata investeringar och offentlig konsumtion (dessa visas inte i figur 3), är 11,5 ton koldioxidekvivalenter (CO₂e) per person och år, vilket är högre än det svenska genomsnittet på omkring 9 ton CO₂e.

Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025

Umeå kommunkoncern har en särställning vad gäller rådighet, påverkansmöjligheter och ansvar. Här är kommunens hållbara översikts- och detaljplanering, infrastrukturinvesteringar och kollektivtrafik centrala liksom fortsatt fossilfri energiproduktion hos Umeå Energi AB, Bostaden AB:s bostadsbyggande och att kommunens förvaltningar minskar sin klimatpåverkan. Tillsammans med andra aktörer initierar och genomför kommunen också olika projekt, skapar engagemang och informerar samt har ett stort ansvar i undervisning av barn och unga i klimat- och hållbarhetsfrågor.

Tabell 2. Utsläpp kommunkoncernen 2019 och 2022.

	2019	2022
Utsläpp av växthusgaser, kommunorganisatoriskt, scope 1 och 2, kton CO ₂ e	96	94

2023: Utsläppen från kommunkoncernen har minskat något.

2019: Nuläget ska utredas. Finns bl.a. ett uppdrag till kommunstyrelsen om att analysera nämnders klimatpåverkan.

För att minska utsläppen i den egna verksamheten arbetar kommunkoncernen enligt nedan:

Utsläpp från interna transporter: Koncernen arbetar med minskning av de fossila utsläppen genom att gå över till eldrivna fordon och fossilfria bränslen. De arbetar också med att effektivisera transporter. Målet är en fossilfri fordonsflotta till 2030.

Utsläpp från energianvändningen: Koncernen har en stadig minskning av energianvändningen i sitt bestånd av hyresfastigheter genom ett kontinuerligt energieffektiviseringsarbete då de exempelvis byter ut ventilationsaggregat, gör injusteringar, utför fasadrenoveringar eller större ROT-projekt. I sitt befintliga bestånd görs energieffektiviseringar för att göra plats för den energianvändning som nyproducerande bostäder kommer ha och för att minska energikostnader.

¹ [Konsumtionsvanor - Umeå kommun \(umea.se\)](https://www.umea.se/konsumtionsvanor)

² <https://www.sei.org/tools/konsumtionskompassen/>

Det görs för att inte öka den totala energianvändningen trots att lägenhetsantal ökar med i snitt 180 nya lägenheter per år.

Utsläpp från energiproduktion: Fossila utsläpp från energiproduktionen kommer till största del från plastinnehållet i det avfall som används för energiåtervinning. För att komma åt fossila utsläpp från produktionen finns en rad initiativ kopplade till grön omställning. När det gäller plastinnehållet pågår arbete med en sorteringsanläggning där plast, metall, papper, textilt och inert avfall ska kunna sorteras ut innan förbränning vilket, via utsorteringen av fossil plast, kommer att halvera utsläppen. Vidare finns planerna kring CCU, bio-CCS, slam som bränsle, vätgas och att använda slagbom som en resurs.

Koncernen minskar utsläppen i sina värdekedjor, tex :

- **Entreprenader:** Det pågår ett arbete med att se över vilka miljökrav som ställs vid upphandling av t ex entreprenader, transporter mm. I tex nyproduktionsprojekt ställs redan idag krav på att klimatreducerad betong ska användas i så hög utsträckning som möjligt och följer upp med klimatberäkningar.
- **Delning:** Hyresgäster i närheten av Magistervägen på Ålidhem erbjuds sedan hösten 2023 att ta del av en delningspool med cykel – och verktygspool samt har en bilpool med två elbilar som är öppen för alla. En mobilitetsplan är framtagen för att accelerera omställningen mot delning och hållbar mobilitet i våra bostadsområden.
- **Återbruk:** Vid renovering- och tillbyggnadsprojekt av hyresfastigheter görs alltid en återbruksinventering och återbrukar där det finns behov och samordnar en del återbruk med Returbutiken. Sedan hösten 2021 anordnas Återbruksdagar för hyresgäster. Ett kvartersnära Återbruksrum för hyresgäster har öppnat upp under 2023.

Koncernen jobbar med att accelerera omställningen i samhället:

- **Industriell symbios:** Under året 2023 jobbat med förutsättningarna för den gröna omställningen genom "Umeå Eco Industrial Park". Det har innefattat bland annat en förstudie kring en sorteringsanläggning, projektering avseende möjligheten att samla in och slutlagra fossil koldioxid, bildandet av bolaget Norrslam för destruktion av rötslam.
- **Smarta transporter:** Arbetat för att fler ska upptäcka fördelarna med den fossilfria kollektivtrafiken och antal resenärer i busstrafiken slog nytt rekord under 2023. Arbetet med utbyggnaden av Umeå Hamn har fortskridit under året, hamnen befinner sig i en intensiv utvecklingsperiod som kommer att pågå under flera år.
- **Hållbara hem för alla:** Engagemang i "ABC Återbruk – Cirkulär bygghandel" genom att gå in med investeringar i form av både tid och pengar samt kommer sitta med som styrelseledamöter för den ekonomiska föreningen som ska driva arbetet vidare under en 3-årsperiod.

Biologisk mångfald – Vi värnar naturen och det den ger oss

Levande skogar, rika odlingslandskap och andra naturtyper skapar viktiga miljöer för ett rikt växt- och djurliv och är en del av vår historia och kulturlandskap. Det är viktigt att nyttjandet av naturen sker hållbart och medvetet utifrån dess egenvärde. Med målet för biologisk mångfald vill vi värna och inspirera samt hitta förhållningssätt för att synliggöra värdet av olika naturtyper. För att säkerställa en hållbar utveckling av resurserna är det viktigt att följa upp tillståndet så att växt- och djurlivet värnas och förmågan att leverera ekosystemtjänster³ säkerställs.

Bevara brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennäringen

En långsiktig förvaltning av markerna är en förutsättning för att säkerställa biologisk mångfald och öppna landskap samt tillgång till livsmedel och för att kunna bedriva renskötsel.

Tätorter har etablerats i anslutning till värdefull jordbruksmark, därför har marken också blivit attraktiv för bostadsbyggande. Bebyggelseutvecklingen behöver ta hänsyn till många olika hållbarhetsaspekter exempelvis hållbart resande och sammanhållen bebyggelsestruktur som minskar barriärer. Samtidigt finns det behov av att på platser med svag eller ingen befolkningstillväxt pröva möjligheten att bevilja nylokalisering på jordbruksmark när detta stärker byns struktur och byakaraktär och inte äventyrar jordbrukets intressen. Det är en utmaning att samtidigt säkerställa tillgång på lokala livsmedel och biologisk mångfald med alla dess ekosystemtjänster och samtidigt utveckla staden och samhällen på ett hållbart sätt. Miljöbalken (3 kap 4§) reglerar att jordbruksmark endast får tas i anspråk om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. *Inom målet är indikatorn att följa upp betesmark som fått stöd av Jordbruksverket samt att visa på den positiva eller negativa förändringen över tid. Även kärnområden för rennäringen samt åkermarken följs upp på samma sätt. Indikatorerna kan vara vägledande för beslut och avvägningar rörande åker- och betesmark.*

Målet utgår från brukad jordbruksmark. Det innebär att om brukad jordbruksmark tas i anspråk, efter avvägning mot andra hållbarhetsaspekter samt bedömning om det är förenligt med lagstiftningen, finns det möjlighet att kompensera för detta genom åtgärder för att öka ytan brukad mark på annan plats. Detta kräver stora insatser och samverkan mellan många olika aktörer, vilket konkretiseras i efterföljande åtgärdsprogram. *Det pågår ett arbete att starta upp och följa upp fåglar inom jordbrukslandskapet. Troligen kommer uppföljning på storspov att utgöra en viktig indikator.*

Det är viktigt att lyfta upp jordbruksmarkens och rennäringens betydelse och att långsiktigt följa utvecklingen av målet för att säkerställa lokal livsmedelsförsörjning och de unika värden som

³ Ekosystemtjänst: Produkter och tjänster från naturens ekosystem som bidrar till människans välbefinnande benämns ibland som ekosystemtjänster. (se avsnitt Grönstruktur i [Översiktsplan Umeå kommun](#), sid 44)

rennäringen skapar. Inom Umeå kommun finns renskötselområden för Ubmeje, Tjældie, Ran, Gran, Svaipa och Vapsten samebyar, vilka även har utpekade riksintressen för sina respektive områden. Det finns behov att bevara vinterbeteslandet vid kusten för rennäringen när klimatförändringar hotar att ge sämre betesförhållanden med is och snö. Utifrån miljömålet ska inga kärnområden för rennäringen exploateras och det är viktigt att rennäringens inkluderas i viktiga beslut som rör renskötselområden, vilket samstämmer med hur frågan hanteras utifrån riksintresset för rennäringen.

Mål	Ansvar	Indikator
2025 ska arealen brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennäringen inte ha minskat jämfört med 2019 års nivå.	Kommunstyrelsen, Byggnadsnämnden.	Areal av åker, betesmark som fått stöd av Jordbruksverket, vinterbetesmarker (kärnområdena för rennäring), hektar. Indikatorer under utveckling: Fåglar i odlingslandskapet, indikatorer från odlingslandskapsinventering.

2023: Arealen för 2013 och 2017/18 är uppdaterade med arealen för kärnområdet för rennäringen. Detta är kompletterat för samtliga år och det har inte skett någon förändring av kärnområdet för rennäring sedan 2013.

Arealen åker och betesmark som fått stöd av Jordbruksverket har minskat med 318 ha sedan 2017/2018 vilket förmodligen beror på att jordbruk lagts ner eller att marken inte uppfyller kraven för stöd.

2019: Areal åkermark har sedan 2013 minskat något i tätorten baserat på beslutade planer. Rennäringsarealerna har utökats i samband med revideringen av riksintresset. Areal betesmark som har ökat något.

Tabell 3. Areal av åker, bete som fått stöd från Jordbruksverket, samt kärnområden för rennäring (ha).

Brukad mark	2013	2017/ 18	2022	Förändring (ha) jmf sedan 2013
Åker (ha)	13 021 ,42	12 447,68	12 129, 23	-892,2
Bete (ha)	369,32	375,64	370	-5,64
Rennäring (ha)	50 250, 269	50 250, 269	50 250, 269 (år 2023)	0
Källa: Jordbruksverket 2023. Areal av åker, bete som fått stöd från Jordbruksverket, Datamängden för jordbruksmarken avser årslaget 2022. Datamängden innehåller inte all jordbruksmark i Sverige, utan bara de delar som en lantbrukare har sökt stöd för någon gång. Källa rennäring: Geodata. Naturvårdsverket				

Erbjuda lokalproducerade och ekologiska livsmedel

Efterfrågan på lokalproducerade varor ökar. Jordbrukssektorn står samtidigt inför utmaningar som generationsväxling och det minskande antal människor som vill arbeta med jordbruk. I dagsläget behöver jordbruket vara storskaligt för att det ska vara lönsamt, trots det finns det osäkerheter inför framtiden som minskar viljan att investera. Umeå har en låg försörjningsgrad på livsmedel och är beroende av import. Att efterfråga lokala råvaror främjar det lokala näringslivet och stärker förmågan att hantera en eventuell matkris orsakad av klimatförändringarna. Utöver den lokala näringen främjas biologisk mångfald, god djurvälstånd, socialt ansvar och mindre klimatpåverkan genom att välja livsmedel från ekologiskt jordbruk.

Inom ekologiskt jordbruk är det förbjudet att använda syntetiskt framställda kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel, något som är vanligare inom konventionellt jordbruk. Genom att välja ekologiska livsmedel undviks spridning av kemikalier i naturen, och miljön värnas samt arbetsmiljön inom odling förbättras.

Den nationella målsättningen är att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska vara ekologisk till 2030 och i dagsläget ligger det nationella genomsnittet på 36 procent.

Mål	Ansvar	Indikator
Senast år 2025 erbjuds minst 50 procent lokalproducerade ¹ livsmedel inom kommunens verksamheter och bolag.	Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, bolagsstyrelser.	Andel lokalproducerade livsmedel som serveras i kommunala verksamheter, kronor.
Senast år 2025 erbjuds 50 procent ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter.		Andel ekologiska livsmedel som serveras i kommunens verksamheter, kronor.
¹ Med lokalproducerade livsmedel avses livsmedel som producerats i de nordligaste länen; Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrlands län, och Österbotten.		

2023: Andelen lokalproducerade livsmedel inom kommunens verksamheter ligger på ca 21 %, räknat i kronor och andelen ekologiska livsmedel inom kommunens verksamheter ligger på 27 %, räknat i kronor. Förändringen för ekologiskt och närproducerade livsmedel beror delvis på att priset för råvaror har gått upp samt att verksamheterna inte fått ökade medel att höja andelen till 50 %.

2019: Andelen lokalproducerade livsmedel inom kommunens verksamheter ligger på ca 24 %, räknat i kronor och andelen ekologiska livsmedel inom kommunens verksamheter ligger på 26 %, räknat i kronor.

Integrera ekosystemtjänster

Jordens resurser är begränsade och människans välfärd och välmående är beroende av ekosystemtjänster från fungerande ekosystem. Bevarandet av biologisk mångfald, ekologiskt samspel, naturliga kretslopp och jordmånsbildning är nödvändiga förutsättningar för ekosystemtjänster. Biologisk mångfald ökar också ekosystemens förmågor att återhämta sig efter att miljön har förändrats, så kallad ekologisk resiliens. Därför är detta också en betydelsefull åtgärd för klimatanpassning.

Målet styr mot att uppmärksamma vikten av biologisk mångfald genom att göra ekosystemtjänstanalyser. På övergripande nivå genomförs analyserna med hjälp av biotopdatabasen som möjliggör en övergripande kartläggning av stadens förutsättningar för ekosystemtjänster som bör bevaras, utvecklas eller anläggas nytt. I samband med detaljplanering av framförallt större planer pågår ett arbete att kartlägga ekosystemtjänster och en kommunövergripande grönytefaktormodell⁴ för att integrera ekosystemtjänster i detaljplaner.

I kommunens översiktsplan visas en övergripande strategi för kommunens grönstruktur. Strategin preciseras i ett kommunövergripande grönstrukturprogram som blir en genomförandeenriktad vägledning om hur de gröna värdena bör utvecklas över tid och bidrar med de största nyttorna till tillväxt och bebyggelsemiljöerna. Programmet blir ett viktigt underlag för den kommunala verksamheten och anger en prioriteringsordning samt ger möjlighet att följa upp utvecklingen inklusive arbetet med ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Indikatorerna kommer att visa på hur målet följs och hur utvecklingen ser ut. Indikatorer för biotopkartan blir en bra uppföljning hur ekosystemtjänster säkerställs inne staden, fladdermössen kartlägger hur biologisk mångfald tillvaratas på landskapsnivå inom olika naturtyper som barrskog, lövskog och jordbruksmark inom Umeå tätort. Barrskogsmesar och mindre hackspett kartlägger biologisk mångfald på en mer detaljerad nivå och blir ett bra komplement till de övriga.

Mål	Ansvar	Indikator
2025 har en arbetsmodell för ekosystemtjänster implementerats så att biologisk mångfald bevaras och utvecklas.	Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Tekniska nämnden, Byggnadsnämnden, Fritidsnämnden, bolagsstyrelser.	Uppföljning av biotopkartan, mindre hackspett, fladdermöss och barrskogsmesar.

2023: Modellen för ekosystemtjänster är under framtagande. Under 2023 har uppföljning av fladdermöss påbörjats men det går inte säga något om utvecklingen ännu. Utvecklingen för mindre hackspett går framåt och vi ser en ökning av antalet revir inom älvlandskapet. Uppföljningen för barrskogsmesar har inte påbörjats.

⁴ Grönytefaktormodell: Det finns olika modeller för grönytefaktor som räknas på lite olika sätt. Det gemensamma målet är dock att garantera en viss mängd grönyta i ett område som exploateras. Nivån kan sättas olika för olika typer av bebyggelseområden och behov. Det kan inrymma kompensationsåtgärder men även kvalitetsförbättringar. Både kvantitet och kvalitet räknas. ([Boverket 2018](#))

2019: En biotopkarta för Umeå tätort har tagits fram men det finns inte några etablerade indikatorer för att följa upp denna. Ekosystemtjänster bedöms vara delvis integrerade i planeringen, främst dagvattenhanteringen.

Bevara och tillgängliggöra natur- och rekreationsområden

Det är viktigt att bevara en bra tillgång till attraktiva tätortsnära områden med höga rekreations-, friluftslivs- och naturvärden då dessa områden också har stort värde för folkhälsa, pedagogik och upplevelse. Dessa områden blir viktigare i takt med att staden växer och bidrar också till Umeås attraktivitet.

I översiktsplanen finns det utpekade friluftsområden och områden som ska omfattas av skötselplaner (mångbruksplaner) för att på ett bättre sätt värna friluftslivs- och rekreationsintressen.

Mål	Ansvar	Indikator
Senast 2040 sköts alla utpekade natur- och rekreationsområden efter en mångbruksplan¹ så att deras värden bevaras och tillgängliggörs.	Fritidsnämnden , Tekniska nämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Kommunstyrelsen.	Andel natur- och rekreationsområden med mångbruksplan. Uppföljning av mångbruksplaner utifrån målsättning med skyddsvärda gröna- och rekreationsområden.
¹ Mångbruksplan: I en mångbruksplan finns ambitionen att på ett samlat sätt beskriva och planera för alla de skilda former av markanvändning (tex friluftsliv, naturvård, virkesproduktion, rekreation) som olika intressegrupper och andra gör anspråk på.		

2023: 23% av detaljplanlagda natur och rekreationsområden har mångbruksplaner. Under 2023 tog tekniska nämnden fram nya riktlinjer för tätortsnära skog som skulle kunna fungera som en övergripande mångbruksplan. På grund utav detta så anses målet vara uppfyllt för den detaljplanlagda marken. Det saknas data för uppföljning av målen i riktlinjerna som är under framtagande exempelvis uppföljning av död ved, grova träd ect, Fritid ansvarar för rekreationsområden och där är marken ”skyddad” i planen, alltså görs ingen mångbruksplan ur det perspektivet.

2019: Det finns områden som har en skötselplan (mångbruksplan) tex Stadsliden, Bölesholmarna och Nydalasjön. Det kommer tas fram en friluftsplan som delvis kan vara ett underlag för att identifiera viktiga sociala värden i utpekade friluftsområden för de områden som i dagsläget saknar en skötselplan (mångbruksplan).

Opåverkade våtmarker

Umeås landyta består till ca 15 procent (ca 30 000 ha) av våtmark varav 8600 ha klassats som mycket skyddsvärda våtmarker i kommunen. Dock är enbart 2725 ha skyddade. Övriga värdefulla våtmarker har pekats ut som skyddsvärda naturmiljöer i översiktsplanen. Förutom naturvärden har många våtmarker också ett stort värde utifrån ekosystemtjänstperspektiv. En våtmark fungerar som ett levande vattenreningsfilter som samlar upp näringsämnen och markpartiklar innan vattnet blir grundvatten eller rinner till vidare till en sjö eller havet.

Mål	Ansvar	Indikator
2040 är 100 % av värdefulla våtmarker fortsatt opåverkade utifrån 2019 nivå.	Kommunstyrelsen, Byggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Fritidsnämnden.	Areal klass 1 och 2 våtmarker (VMI, myrskyddsplan) som är opåverkade.

2023: Sedan 2001 har våtmarkerna inte påverkats att de minskat i areal speciellt mycket. Men det finns en påverkan på mikroklimatet i form utav skogsavverkning som påverkar växtligheten och naturvärden inom våtmarken. Anmällda avverkningar inom VMI (klass 1 och 2): 109.35 ha
Utförda avverkningar: 542.41 sedan 2001.

2019: Våtmarkerna har inte påverkats sedan 2012.

Tabell 4: Areal våtmarker klass och 2 från 2001, 2013 och 2022

Våtmark	2001	2013	2022	Förändring (ha) sedan 2001	Kommentar
Klass 1 (ha)	7371,32	7371,32	7371,32	0	Ingen förändring
Klass 2 (ha)	7155,6	7155,6	7160, 24	4,67	Liten förändring pga annan datakälla.

Källa: Naturvårdsverket VMI 2023. Skogsstyrelsen 2023.

Hållbart skogsbruk

Skogen har många användningsområden som exempelvis resurs för förnyelsebara råvaror, biobränsle, rum för folkhälsa och rekreation, för turism, renkötsel, biologisk mångfald och kulturarv. Skogens förmåga att ta upp utsläpp av koldioxid, dvs. fungerar som kolsänka, spelar dessutom en viktig roll i arbetet för att minska vår klimatpåverkan.

Umeå kommuns skogsbruk är certifierat enligt FSC (Forest Stewardship Council) och bedrivs på ett ekonomiskt, ekologiskt och miljömässigt hållbart sätt och skogsinnehavet är uppdelat på två ”brukningsnivåer”, tätortsnära skog och produktionsskog. Områden som är klassade som tätortsnära finns runt Umeå, Holmsund, Sävar samt Hörnefors.

Inom tätortsnära områden är produktionsvärden underordnade sociala värden som rekreation och aktivt medborgarnyttjande av skogarna. Inom hela skogsinnehavet ska skogen skötas så att en hög andel lövskog erhålls och hyggesfria metoder ska börja användas på en mindre del av skogsinnehavet.

En skogsbruksplan är ett verktyg för att planera arbetsinsatser och för att omsätta mål med skogen i praktiken. I kommunens skogsbruksplan ska klasserna naturvård skötsel (NS) och naturvård orörd (NO) prioriteras. Här sker naturvård utan produktionsintresse där naturvärdena gynnas av naturvårdande skötsel (NS) eller där området lämnas orört (NO). Bland de avsatta NO/NS områdena finns allt från gamla granskogar med mycket död ved till älvnära lövskogar.

Höga naturvärden i landskapet är viktigt men det spelar också roll hur de förhåller sig till varandra. En ytterligare faktor är fragmentering mellan områdena genom tex stora infrastrukturprojekt som vägar och järnvägar, som hindrar arters spridning. Det är bra att samla naturvårdsområden nära varandra och att planera hänsynen vid avverkning.

Mål	Ansvar	Indikator
2025 är andelen av kommunens skogar med klassning Naturvård orörd (NO) och Naturvård skötsel (NS) sammanlagt 20 procent och säkerställer en ekologisk funktion¹. Andel skog som brukas med hyggesfria metoder ökar.	Kommunstyrelsen, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Tekniska nämnden, bolagsstyrelser.	Andel skog med klassningar NO (naturvård orörd) NS (naturvård skötsel) i skogsbruksplanen. Andel yta där hyggesfritt har använts. Följs även upp med ovan indikator, barrskogsmesar mfl..
¹ Ekologisk funktion: Skogens värden såsom gamla träd, fuktig miljö bidrar till att arter kan föröka sig och hitta en boplats. Dessutom skapa förutsättningar för att de kan sprida sig i landskapet och gynna genetisk variation och livskraftiga växt och djurgrupper.		

2023: Skogsbruksplanen håller på att revideras och inga nya data finns att tillgå. Vissa försök med hyggesfritt har genomförts (Nydala) ca 11 ha i samarbete med SLU.

2019: Enligt skogsbruksplanen (2018) är andelen skog som klassats med NO och NS sammanlagt 15,2 procent, vilket motsvarar ca 970 ha och inkluderar de kommunala reservaten. Det håller på att utformas en plan för hur hyggesfria metoder kan användas.

Grundskolor ska ha möjlighet till skolskog och odling

Naturskolan arbetar aktivt med att öka intresset bland lärare att bedriva utomhuspedagogik, det stimulerar även den ekologiska allmänbildningen bland elever. Det är viktigt att skolan kan stimulera barns nyfikenhet för naturen genom bra tillgång på skolskogar. Umeå har goda förutsättningar för att varje skola kan få tillgång till en egen skolskog för utepedagogik med bra stöd av naturskolan. Umeå nämns i nationellt sammanhang som ett bra exempel vad gäller naturskoleverksamheten och tillgång till skolskogar. Målet är viktigt för att lyfta fram det arbete som görs samt att säkerställa att kvalitén fortsätter i takt med att staden växer. Normavståndet bör vara 1 km till en skolskog även om det vid enskilda fall inte går att uppfylla.

Mål	Ansvar	Indikator
Senast 2025 har alla grundskolor tillgång till skolskog och odlingsmöjligheter.	Kommunstyrelsen, För- och grundskolenämnden, Tekniska nämnden.	Andel skolor med uppnått mål.

2023: Av 49 grundskolor har 31 skolor angett att de har tillgång till skolskog. Detta antingen genom avtal med markägare (6 stycken), muntligt löfte från markägare (3 stycken), eller genom att använda naturplatser som skolskog (22 stycken). Mark och exploatering har 21 avtal om skolskogar registrerade, men dessa är av gammalt datum och inte undersökta ifall de är giltiga eller om naturplatserna finns kvar.

2019: De flesta skolor har tillgång till skolskog och odlingsmöjligheter, men användningsgraden varierar.

Vatten – Vi värnar om vattnet som en livsviktig resurs

Vatten är en viktig resurs och genom miljömålet lägger vi grunden för att verka och öka medvetenheten av hur vi kan påverka god status av yt- och grundvatten. I Sverige har vi gott om vatten och relativt bra vattenkvalité jämfört med övriga Europa. En god vattenkvalité är viktigt för att gynna ett rikt växt och djurliv samt för kommande generationers livskvalité.

Skydda vattentäkter

Bra vatten är en viktig resurs för vår välfärd och Umeå har goda grundvattentillgångar med mycket bra kvalitet i bland annat Vindelälvsåsen. Det måste förvaltas väl för kommande generationer. Den största delen av dricksvatten utgörs av grundvatten. Huvudansvaret för säkerställande av dricksvattentillgången ligger på Vakin⁵ medan kommunen utför tillsyn över tillgångarna och kvalitén. Det finns ett fåtal privata dricksvattentäkter som kommunen har tillsyn över men Vakin inte bär ansvar för.

Mål	Ansvar	Indikator
Senast 2040 har alla allmänna och större enskilda vattentäkter ett gott skydd.	Vakin, Miljö- och hälsoskyddsnämnden.	Andel vattentäkter med skydd enligt miljöbalken, som försörjer fler än 50 personer eller där uttaget från vattentäkten är mer än 10 kubikmeter per dygn.

2023: Två kommunala dricksvattenuttag saknar skydd i form av vattenskyddsområde; Holmön och intaget i älven. Vakin avser att tillskapa sådant skydd, men revidering av vattenskydd är ett omfattande arbete och tar tid. Revidering behöver göras för de flesta vattenskyddsområden eftersom flertalet är gamla, endast två är nyare och beslutade under miljöbalken. Det är Frängstorp (2014) och Vindelälvsåsen (2016), men det finns ändå skäl att revidera dessa även om det troligtvis ligger ett antal år framåt i tiden. Troligen kommer de äldre att revideras först. I dagsläget finns 14 större enskilda vattentäkter varav 8 har någon form av skydd (ett privat har upphävts).

2019: Alla kommunala tillgångar som används till dricksvattenuttag är skyddade. Skyddet behöver dock revideras för att uppnå ett tillfredställande skydd då vattenskyddsområdena beslutades före miljöbalkens ikraftträdande (1999). Det finns 15 större enskilda vattentäkter, varav 9 har någon form av skydd.

⁵ Anmärkning: Vakin är verksamhetsutövare, ansvarig för drift, skötsel, underhåll. Anläggningarna ägs av UMEVA.

Tillgänglighet till stränder

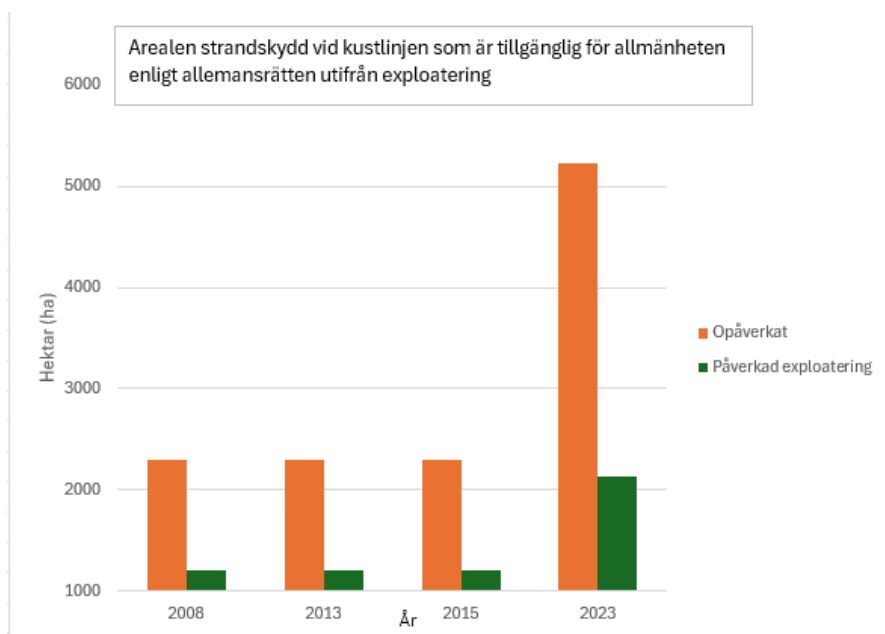
Umeå kommun har en lång kust med 37 mil och det är attraktivt att bo vid kusten. En stor del av Umeås kuststräcka är exploaterad och därför är det viktigt att säkra allmänhetens tillgång på lång sikt. Kusten med sina stränder är en viktig resurs för Umeås invånare och kan också ses som en förutsättning för en fortsatt utveckling av turism i kommunen. En oexploaterad kuststräcka har en rad olika fördelar såväl ekologiskt som rekreationsmässigt och den är viktig att bevara, inte minst för framtida generationen.

En oexploaterad strand bidrar till översvämningsskydd, bromsar näringsläckage samt hyser väldigt ovanliga växter som bara finns längs med Västerbottens strand. Grunda oexploaterade vikar är viktiga uppväxtområden för fisk. Indikatorerna skiljer sig genom att under 2023 har metodiken ändrats. Allmänhetens tillgänglighet är oberoende av huruvida strandskyddet är upphävt eller inte. Allemansrätten gäller oavsett, men däremot inverkar privatisering på allemansrätten som tex bostadshus, därför är detta en viktig indikator för strändernas tillgänglighet.

Mål	Ansvar	Indikator
Allmänhetens tillgänglighet till kustens strandlinje ska inte minska.	Byggnadsnämnden, Fritidsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden.	Indikator nedan, exploaterad/oexploaterad sträcka.

2023: Ny metodik för indikatorn. Varje byggnad inom strandskyddsområde genererar en hemfridszon på 50 meter radie enligt metoden, dvs denna yta är inte tillgänglig för allmänheten. Resultaten från 2008-2015 skiljer sig på grund utav detta. Mellan 2008 och 2015 användes faktorerna, upphävt strandskydd, opåverkat, samt exploaterat.

2019: En tidigare analys visade att tillgängligheten till stränderna minskade marginellt mellan 2008 och 2013 och har inte ändrats jämfört med 2015.

Figur 1: Areal av strandskyddet vid kustlinjen som är tillgänglig för allmänheten enligt allemansrätten utifrån exploatering 2008 – 2023.

Avrinningsområden med rikare växt- och djurliv

Före flottnings- och industrialiseringen fanns fria vandringsvägar i vattendragen som gjorde att frön, larver och insekter hade lättare att sprida sig i landskapet och skapa goda förutsättningar för biologisk mångfald och genetisk variation. I och med industrialiseringen minskade de fria vandringsvägarna och så kallade vandringshinder uppstod. Vandringshinder innebär att trummor, gamla flottningsleder, dammar ligger på ett sätt som hindrar fiskar och andra organismer från att sprida sig i landskapet via bäckar och åar tex att trummor ligger för högt eller är för små. För vandringsarter som lax och öring innebär det att fiskarna inte kan återvända till sina uppväxtplatser som är viktiga för deras ekologi.

I Umeå kommun är vandringshinder ett stort miljöproblem i de drygt 180 vattendragen och kräver ofta lång återställning med stora kostnader och tillståndprocesser. Umeå kommun har rådighet att åtgärda vissa mindre vandringshinder som kräver anmälan om vattenverksamhet. Umeå kommun är tillsynsmyndighet sedan 2013 över anmälningspliktig vattenverksamhet. Åtgärda stora avrinningsområden som har flera typer av vandringshinder kan ta lång tid då vissa kräver tillstånd från mark och miljödomstolen.

Åtgärder av vandringshinder vid vägövergångar har hittills genomförts under 15 års tid mellan åren 2003–2018. Åtgärder har genomförts inom ramen för olika projekt eller av de större skogsbolagen Holmen och Sveaskog. Flest åtgärder genomfördes inom ramen för projektet ReMiBar (71 st) mellan åren 2012–2016.

Mål	Ansvar	Indikator
2025 ska minst Sävaråns avrinningsområde ha goda förutsättningar för ett rikt växt och djurliv.	Fritidsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden.	Andel åtgärdade vandringshinder i kustmynnade vattendrag.

2023: I Sävarån inom Umeå Kommun finns 30 dammar. Av dessa är 2 dammar bedömda som definitiva vandringshinder (Ytteråträskdammen och Håkaforssdammen Sävar kraftverk) och 2 dammar som partiella vandringshinder (damm vid turbinhuset samt betongtröskel vid Sävar kraftverk). 14 vandringshinder vid dammar åtgärdats har åtgärdats hittills i Sävarån inom Umeå kommun vilket utgör 78% av de ursprungliga 18 dammar som utgjort vandringshinder för fisk.

2019: Arbetet med att åtgärda vandringshinder pågår. Ambitionen är att färdigställa Sävaråns avrinningsområde och att fortsätta med andra avrinningsområden parallellt.

I Sävarån inom Umeå Kommun finns 297 vägövergångar. Av dessa är 34 vägövergångar bedömda som definitiva vandringshinder och 2 som partiella vandringshinder. 62 vandringshinder vid vägövergångar har åtgärdats hittills i Sävarån inom Umeå kommun vilket utgör 63% av de ursprungliga 98 vägövergångar som utgjort vandringshinder för fisk.

Dammar och vandringshinder för fisk i Sävarån inom Umeå Kommun	
Antal dammar inom Umeå Kommun	30
Antal dammar som är bedömda som vandringshinder	18
Antal åtgärdade vandringshinder vid dammar	14
Andel åtgärdade vandringshinder vid dammar	88%
Vägövergångar och vandringshinder för fisk i Sävarån inom Umeå Kommun	
Antal vägövergångar	297
Antal vägövergångar bedömda som vandringshinder	98
Antal åtgärdade vandringshinder vid vägövergång	62
Andel åtgärdade vandringshinder vid vägövergång	63%

Figur 2. Statistik för statusen av vandringshinder inom Sävaråns avrinningsområde år 2023.

Yt- och grundvattenförekomster med god status

Umeå kommun har bedrivit miljöövervakning i sjöar och vattendrag sedan 1980-talet. Syftet har varit att övervaka stigande fosfor- och kvävehalter som orsakar övergödning och algbloomning. Även försurning som orsakas av sura nedfall och markanvändning övervakas. Sedan 1980-talet har det sura nedfallet minskat och idag kalkas betydligt mindre än tidigare på grund utav en förändrad beteende av utsläpp i Europa. Idag är det främst skogsbruket som bidrar till utsläpp av försurande ämnen i samband med avverkning.

Sedan 2008 omfattas Sverige av vattenförvaltningen som är ett europeiskt direktiv implementerat i svensk lagstiftning. Vattenförvaltningen syftar till att bibehålla god status i vatten och åtgärda de som inte har god status, detta styrs av miljökvalitetsnormer (MKN). Miljökvalitetsnormer är juridiskt bindande. Alla sjöar och vattendrag omfattas inte av förvaltningen utan bara vissa av en viss storlek så kallade vattenförekomster och är särskilt utpekade. Vattenförvaltningen delas upp i sexåriga cykler som hittills har fokuserat på att ta fram underlag till klassning av miljökvalitetsnormer samt åtgärder. Kommuner och andra myndigheter har ansvaret för att miljökvalitetsnormerna uppnår god status till 2027 i vattendrag och sjöar och kust samt grundvatten. Det krävs bl.a. minskade halter av flera ämnen, särskilt fosfor, i flertalet sjöar och vattendrag i Umeå.

Det är många faktorer som påverkar statusen i yt- och grundvatten. Åtgärder som att exploatera nära vatten, dagvatten som indirekt eller direkt släpps ut i vattendrag, läckage av näringsämnen är faktorer som påverkar statusen. Ett stort problem är att det saknas vattendata i många vattenförekomster som gör att det tillämpas olika metoder för statusbedömning. Det gör att det kan finnas stora skillnader i andelen ytvattenförekomster som har fått förändrad status från år till år.

Mål	Ansvar	Indikator
2027 ska våra yt- och grundvattenförekomster ha god status. ⁶	Kommunstyrelsen, Byggnadsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Tekniska nämnden, bolagsstyrelser.	Andel sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvattenförekomster som har god eller måttlig status VISS och karta över vattenstatus i VISS.* *Exklusive kvicksilver och PBDE som Sverige har generella undantag för p.g.a. storskalig spridning i ytvatten-miljön.

2023: Under aktuell förvaltningscykel finns totalt 40 sjöar, 17 kustvikar, 133 vattendrag samt 24 grundvattenförekomster i kommunen. För sjöarna är 21 med god eller högre status och 18 med måttlig status. För vattendragen har 38 god eller högre status, 91 måttlig eller sämre status. Av kustvikarna har 7 god status och 10 måttlig eller sämre. För grundvattenförekomsterna har samtliga god status både för kemisk och kvantitativ status.

Sedan 2019 har antalet sjöar med god status minskat vilket den största anledning är att metoden för statusbedömning har ändrats, som gör att sjöarna har ändrat status, inte nödvändigtvis att vattenkvaliteten har blivit sämre.

2019: Under förvaltningsperioden 2018 - 2021 finns det totalt 40 sjöar som är vattenförekomster i Umeå kommun och 28 av dem uppnår god status, 11 måttlig status.

Umeå kommun har som skogsägare och som delaktig i kalkningen en viss rådighet över att påverka statusen av försurade sjöar. Det kalkas ett 20-tal sjöar och vattendrag. Kalkningen sköts av Umeå kommun som tillsammans med länsstyrelsen har tagit fram åtgärdsplaner för vattendragen. Då det är svårt att veta vilka sjöar som är naturligt försurade så sker kalkning vid alla som är försurade. Uppföljningen av vattendragen sköts av länsstyrelsen. För vidare information om kust och vattendrag samt grundvatten se [VISS 2019](#).

⁶ Det finns undantag i miljökvalitetsnormerna (MKN) för vatten. Målet motsvarar de nationella målsättningar. Se mer information hos [Vattenmyndigheterna](#).

God bebyggd miljö – Vi utvecklar en attraktiv och hälsosam kommun med stadigt minskande miljöbelastning

Hur vi bor och lever påverkar miljön på många sätt, exempelvis när vi värmer våra bostäder eller reser till arbete och fritidsaktiviteter. Den bebyggda miljön i Umeå kommun ska fylla invånarnas och samhällets behov, erbjuda trivsamma hälsosamma livsmiljöer och bidra till en totalt sett hållbar utveckling. Vi behöver lokalisera, utforma och underhålla både byggnader och grå- och grön infrastruktur så att miljö- och kulturvärden bevaras och utvecklas. Det bidrar till långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser.

Hållbart resande

Hållbart resande är viktigt för att förbättra folkhälsan, minska luftföroreningar och buller samt minska trängseln, samtidigt som Umeås befolkning växer. Översiktsplanen samt kommunens trafik- och landsbygdsprogram stödjer hållbart resande i Umeå, främst med inriktning på de områden som har och förväntas ge underlag för kollektivtrafik, gång och cykel som relevanta alternativ för vardagsresande.

Mål	Ansvar	Indikator
År 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 % av alla resor för boende inom Umeå tätort.	Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Byggnadsnämnden, bolagsstyrelser.	Resvaneundersökning (RVU) görs vart 8:e år (nästa 2022). ⁷ Andel av befolkningen i Umeå tätort som har tillgång till ett huvudvägnät för gång och cykel inom 200 meter. Andel av befolkningen i Umeå tätort som har tillgång till en busshållplats längs stomlinjenätet inom 500 m.

2023: Andelen hållbara resor för boende inom Umeå tätort ligger på ca 50 procent (RVU 2022). Bytet av metod i resvaneundersökningen försvårar jämförelser med tidigare utförd undersökning. Resultatet tyder dock på att andelen hållbara resor för boende inom Umeå tätort inte nämnvärt har förändrats sedan den tidigare mätningen 2014.

2019: Andelen hållbara resor inom Umeå tätort ligger på ca 50 procent (RVU 2014). 84 procent av befolkningen i Umeå tätort har tillgång till ett huvudvägnät för gång och cykel inom 200 meter. 84,7 procent av befolkningen i Umeå tätort bor max 500 m fågelvägen från en busshållplats.

⁷ Resvaneundersökningen avses utvecklas så att den görs oftare i framtiden.

Renare luft

Umeå strävar efter att få lika ren luft som det nationella miljömålet Frisk luft. Det är betydligt renare luft än kraven enligt miljökvalitetsnormerna. Målet minskar hälsopåverkan från luftföroreningar kraftigt i Umeå stad, ner till nivåer motsvarande de på t.ex. Berghem eller landsbygden. Målet är långsiktigt, vilket behövs för att uppnå det i alla delar av kommunen. Kommunens åtgärdsprogram för renare luft är till för att klara de juridiskt bindande miljökvalitetsnormerna.

Mål	Ansvar	Indikator
År 2040 är luften i Umeå så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. ⁸	Kommunstyrelsen, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Tekniska nämnden, Byggnadsnämnden, bolagsstyrelser.	Mätning och beräkning av kvävedioxid och partiklar.

2018–2019: Halterna av kvävedioxid överskrider även de juridiskt bindande miljökvalitetsnormerna för timme och dygn. (Mer information: [Uppföljning åtgärdsprogram för renare luft 2019](#))

2020: Under året uppmättes de lägsta halterna av kvävedioxid sedan luftmätningarna påbörjades 1989. Den största orsaken till det bedömdes vara vädret som var milt och blåsigt i början av året. Pandemins positiva bieffekter på luftkvaliteten bedömdes vara ganska liten då coronarestriktionerna infördes i slutet av mars. Detta innebär att det är svårt att dra några slutsatser från mätningarna 2020 beträffande hur åtgärderna inverkat på halterna.

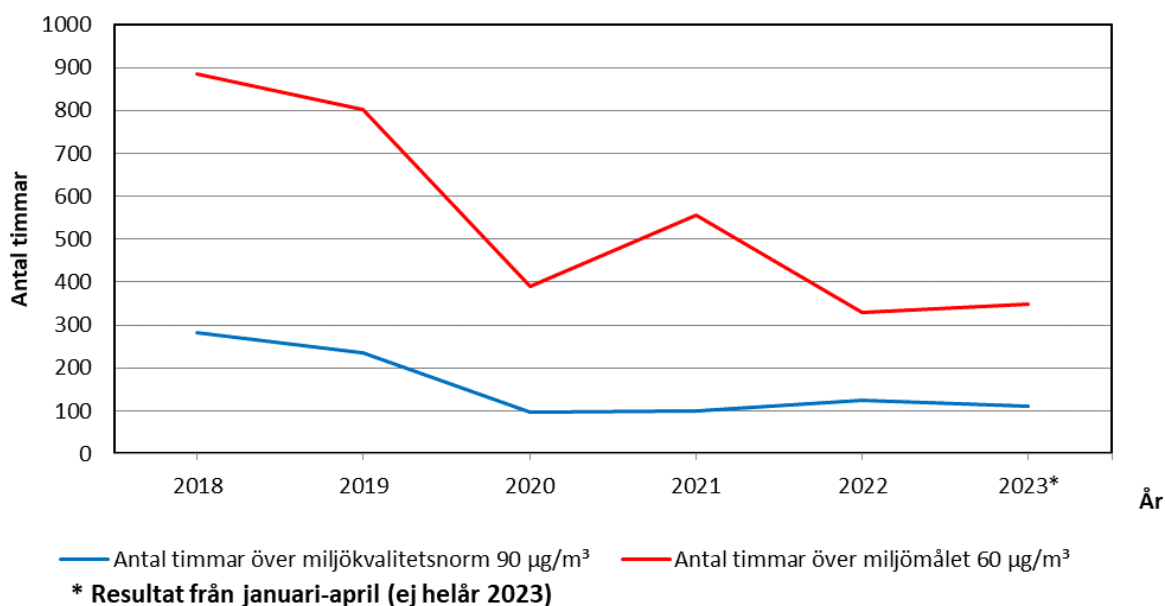
2021: Miljökvalitetsnormen för dygnsmedelvärden överskreds under februari. På grund av tekniska problem under senvåren och under hösten uppfylls inte kravet på 90 % datafångst som Naturvårdsverket ställer för godkänt årsmedelvärde. Detta innebär att det är svårt att dra några slutsatser från mätningarna 2021 beträffande hur åtgärderna inverkat på halterna.

2022: Kvävedioxidmätningarna vid Västra Esplanaden visade på att miljökvalitetsnormen för timmedelvärden klarades under 2022. Med på grund av tekniska problem under de första sex veckorna av året uppfylls inte kravet på 90 % datafångst som Naturvårdsverket ställer för godkänt årsmedelvärde. Om data erhållits under början av året hade sannolikt medelvärdet för året blivit högre, och antalet överskridanden av timmedelvärden och dygnsmedelvärden hade kunnat vara högre. (Årsmedelvärdet bedöms ha klarat normnivån, men inte miljökvalitetsmålet. EU-gränsvärdet klarades liksom tidigare år).

⁸ Det är samma mål som det nationella miljökvalitetsmålet. För Umeå avgränsas målet så att det innebär att halten av partiklar (PM10) inte får överstiga 15 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde eller 30 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett dygnsmedelvärde. Halten av kvävedioxid får inte överstiga 20 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde eller 60 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett timmedelvärde (98-percentil).

2023: Mätresultatet från hela året 2023 har ännu inte utvärderats. Resultatet i diagrammet omfattar endast årets fyra första månader.

Mer information: [Årsrapporter över kommunens luftmätningar](#)

Figur 3: Trend hur många timmar halten kvävedioxid har överskridit *miljömålnivån* respektive *miljökvalitetsnormen* på Västra Esplanaden, timmedelvärde 2018–2022 samt januari-april 2023.

Grönområden med god social och ekologisk funktion

Målet stärker och utvecklar översiktsplaneringens strategier ”Satsa på offentliga rum och parker” och ”Alla ska vara med”. Folkhälsan, sociala och ekologiska funktioner i staden stöds samtidigt som målet bidrar till att säkra Umeå mot översvämningar och värmeepisoder. Exempel på funktioner är att såväl den psykiska som fysiska hälsan stärks av vistelse i gröna områden. Grönområden är gratis attraktiva mötesplatser för människor med olika bakgrund och förutsättningar. Gröna stråk och parker gör också Umeå attraktivare som bostads- och besöksort. Flera kartläggningar av vad som är viktigt för människor när de väljer bostadsort och plats att bo på visar att natur eller grönområde rankas som viktigast att ha nära bostaden, före skola, mataffär, lekplats, sjö med mera.

Biologisk mångfald och dess ekosystemtjänster, med allt från träd som tar uppväxthusgaser till bin som pollinerar blommor och buskar. Artmångfalden är en viktig förutsättning för ekologisk funktion och fungerande ekosystemtjänster.

Mål	Ansvar	Indikator
År 2025 är gröna stråk och områden utvecklade i Umeås tätorter med nya och befintliga parker och gröna offentliga rum för alla, vilket säkerställer god social och ekologisk funktion i staden.	Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen, Byggnadsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, bolagsstyrelser.	Befolkningens tillgång till parker och naturområden. ⁹ Trädkröntäckning, genomsläpplig mark och ekologiska samband mellan grönområden. ¹⁰

2023: Gator och parker arbetar löpande med att framställa utvecklingsplaner där fler funktioner tillskapas i befintliga parker i takt med att Umeå förtätas. Den detaljplanelagda naturen kompletteras med data om stigar och platsbildningar så att sociala strukturer i bebyggelsenära skogar kan stärkas. Trenden är att kröntäckningsgraden i centrala staden minskar. Återplanteringsåtgärder inom ramen för klimatanpassningar påbörjades 2022 för att motverka minskningen av antalet träd.

En analys visar att ca 83% av befolkningen i Umeå stad har 300 m till en park (2019: 83,2%; 2022: 83,1%).

Tabell 5. Andelen ytslag i centrala staden sett från ovan, åren 2018 och 2020, I-tree Eco-mätning¹¹.

År	Träd %	Vegetation %	Hårdgjord yta %	Byggnader %	Vatten %
2018	14,3	17,3	37,2	21,7	9,5
2022	13,8	17,3	36,3	23,1	9,5

Tabell 6. Befolkningen i Umeås tätorter och parkmark 2019 och 2022.

	Befolkning Umeås tätorter ¹²	Parkmark (ha)	varav detaljplanelagd natur (ha)	Park- och naturmark (kvm/person)
2019	116 291	1372	962	118
2022	118 939	1422	1004	119,5

⁹ Andel av befolkningen med tillgång till grönområde med funktioner enligt kommunens målbild inom 250 m respektive 2 km från bostaden enligt kommunens målbild i översiktsplanen.

¹⁰ Indikatorn mäts utifrån biotopkartan med faktorerna kröntäckning, genomsläpplighet för mark samt spridningskorridorer, konnektivitet mellan grönområden, inklusive en jämförelse med grönkartan i översiktsplanen.

¹¹ Data för kröntäckning i centrala staden mellan åren 2007-2022 som mätts med I-tree Eco utifrån tillgängliga ortofoton. Ortofoton publiceras inte årligen och indikatoren är därför ej möjlig att följa upp årligen. Boverket har också publicerat kröntäckningskartor över alla Sveriges tätorter, men det är inte klart om och hur ofta denna data kommer uppdateras.

¹² Data från Umeå kommuns statistik databas, följande kommundelar ingår ej: Tavelnsjö, Umeå östra, västra och södra landsbygd samt restförda.

Tillgänglighet till områden med god ljudmiljö

God ljudmiljö i offentliga miljöer behövs för att möjliggöra återhämtning från stress, ökad trivsel och välbefinnande. Umeås kartläggning av trafikbuller visar att vi har flera relativt tysta områden i staden, som bl.a. Böleshomarna, Hedlundadungen och Stadsliden. Åtgärdsprogrammet för buller visar var fler miljöer med god ljudmiljö kan skapas.

Mål	Ansvar	Indikator
År 2025 har Umeås invånare god tillgång och tillgänglighet¹ till parker, torg och rekreativmiljöer med god ljudmiljö².	Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Byggnadsnämnden.	Andel av befolkningen med tillgång till ett grönområde med god ljudmiljö, enligt definitioner i kommunens åtgärdsprogram för buller inom 250 meter från bostaden.
¹ Med tillgänglighet menas det att områden tillgängliggörs i mån det är möjligt utifrån rådande förutsättningar. ² För områden för återhämtning och rekreation är målet bullernivå under 50 dBA. För parker i tätort är målet att halva parkernas yta ska ha en bullernivå under 55 dBA.		

2023: Under 2022/2023 har en ny bullerkartläggning genomförts och arbetet med att upprätta en reviderad åtgärdsplan mot buller har påbörjats under hösten 2023. Arbetet med att utvärdera resultatet av den nya bullerkartläggningen mot gällande indikator är ännu inte klart.

Miljövänligare byggnader

Byggnader med låg energianvändning och miljöpåverkan ger en trygg och hälsosam miljö för alla att leva, bo och arbeta i. Att göra medvetna materialval kan dessutom bidra till att minska klimatpåverkan från byggande samt spara både materiella och ekonomiska resurser.

Byggnormers krav på energianvändning har genom tiderna skärpts. Energianvändningen är mycket lägre idag jämfört med tidigare t.ex. mitten av 1900-talet. Av alla byggnader som finns idag är en stor majoritet uppförda enligt äldre byggnormer och det är där den övervägande energiutmaningen för fastighetsförvaltning återfinns.

Nationellt står byggandet för cirka en femtedel av Sveriges territoriella utsläpp där material och transporter står för majoriteten av klimatpåverkan. Sett ur ett livscykelperspektiv kommer ungefär hälften av klimatpåverkan från byggskedet (A1-A5) och sedan 1 januari 2022 gäller lagkravet om klimatdeklaration vars syfte är att minska klimatpåverkan från detta skede. Livscykelanalyser och bedömning av hög eller låg klimatpåverkan har i nuläget en snabb utvecklingstakt.

I nuläget saknas nyckeltal för att följa upp hur arbetet med utfasning av farliga kemikalier går. Arbetet med att minska farligt eller ohälsosamt kemikalieinnehåll i byggprodukter bör bli mer proaktivt, vilket exempelvis REACH och SIN-listan ger möjlighet till. Produktdatabaser som exempelvis Byggvarubedömningen, Sunda hus och BASTA ger stöd i arbetet med att välja mer miljövänliga produkter och är hjälp att agera enligt försiktighetsprincipen.

Mål	Ansvar	Indikator
År 2025 har Umeå byggnader med låg energianvändning och miljöpåverkan.	Tekniska nämnden, Byggnadsnämnden, bolagsstyrelser.	Energianvändning per m ² (area som ska användas vid beräkning av en byggnads energiprestanda, A _{temp}) och år i befintligt bestånd och nyproduktion. Klimatpåverkan genom livscykelanalyser vid renovering/ny- till- och ombyggnation CO2-ekvivalent per m ² BTA och år.

2023:

Energianvändning

Umeå kommun: Befintliga byggnader totalt: 153 kWh/kvm (inkl. fastighets- och verksamhetsel)
Nyproduktion i urval (byggår/totalrenovering 2015-): 78 kWh/kvm (inkl. fastighets- och verksamhetsel)

Framtagandet av nyckeltal för nyproduktion kommer att utvecklas. Detta nyckeltal kommer att variera mycket beroende på vilken typ av byggnader som färdigställts under vald period.

Bostaden: Befintliga byggnader totalt: 124 kWh/kvm (exkl. hushållsel)

Klimatpåverkan vid nyproduktion

Umeå kommun och Bostaden: inga klimatdeklarationer har lämnats in än och därför finns ingen data att redovisa.

Klimatpåverkan vid ROT

Umeå kommun: Mål för klimatpåverkan vid ROT ska tas fram till utgången av 2025 enligt ÅGP. Tester/piloter av återbruk i byggprojekt pågår men är ännu i tidigt skede. Förvaltningen arbetar för att möjliggöra ökat återbruk.

Bostaden: Har idag inga siffror för ROT-projekt, detta kommer tas fram under 2024-2025.

2018:

Umeå kommun: Fastighets mål för energianvändning: 165 kWh/m² och år till 2020 (lokaler). 2018 hade Fastighet en energianvändning på 175 kWh/m². Indikatorn inkluderar förutom uppvärmning och varmvatten även fastighetsel och verksamhetsel.

Bostadens mål för energianvändning: 15 % minskning till 2030 med basår 2018.

Energianvändning 2018: 137 kWh/m² A_{temp} och år. Bostadens beräkning baseras på el, kyla och värme. Värmen ska vara klimatkorigerad. (Energianvändningen är specifik energi och inte byggnaders energiprestanda (Ep).)

Stärka kulturmiljöer

Kulturmiljö utgör en viktig del av målområdet God bebyggd miljö. Kulturmiljöerna utgör del av Umeås identitet och kan med rätt hantering stärka både den sociala och ekonomiska hållbarheten. Hållbar kulturmiljö handlar om att ta den historiska mångfalden tillvara. Den historiska mångfalden i miljön omfattar spår av mänsklig aktivitet, hur vi använt landskapet, bebyggelsen och vårt biologiska kulturarv.

Hållbart byggande och god cirkulär ekonomi handlar om att använda befintlig bebyggelse och bevarande av vårt bebyggda kulturarv. Dessa utgör viktiga aspekter i en attraktiv boendemiljö och ökad turism bland annat.

Tillväxten ökar trycket på de befintliga kulturmiljöerna vilket ökar behov för kompetens, goda processer vid ändring av kulturmiljöer samt att i detaljplaner säkerställa skyddet av dessa. Hänsyn behöver också tas till kringliggande kulturmiljöer vid förtätning och nybyggnationer. Alla ändringar måste ta utgångspunkt i platsens förutsättningar och dess värden.

Mål	Ansvar	Indikator
År 2025 ska tillsyn och skydd av kommunens kulturmiljöer ha stärkts och antalet objekt med bristande underhåll ska ha minskats.	Byggnadsnämnden	Antalet tillsynstillfällen på befintliga kulturmiljöer som gjorts utifrån Byggnadsnämndens Tillsynsplan. Antal inkommande anmälningar om bristande underhåll i kulturmiljöer jämfört med antal genomförda tillsynsärenden. Utveckla rutiner och metoder som del i ett proaktivt och hållbart arbete med kulturmiljö.

2023: Umeå kommuns kulturmiljöer finns dokumenterade i riksintresset för kulturmiljö, i byggnadsnämndens byggnadsordningar, i detaljplaner samt övriga inventeringar som finns dokumenterade. Byggnadsnämnden har i dag en tillsynsplan som revideras på årligen och ingår i verksamhetsplanen. Avsikten är att nämnden ska "Följa upp inkomna anmälan om bristande underhåll. Prioritering av kulturhistoriska byggnader, q- och Q-märkta byggnader.

I syfte att synliggöra, tydliggöra och öka nämndens kompetens inom kulturarv har kommunen anställt en byggnadsantikvarie. Systematiskt arbete med vidare kompetensutveckling inom kommunen föregår parallellt med metod- och verksamhetsutveckling inom kulturmiljöområdet och som stöd för hela Stadsbyggnadsförvaltningen. Avsikten är också att öka nämndens resurser inom området.

Giftfri miljö – Vi minskar förekomsten av ämnen som skadar hälsa eller miljö

De flesta människor exponeras kontinuerligt för låga nivåer av många olika kemikalier. Vi utsätts för olika ämnen genom direkt hudkontakt, men även indirekt genom till exempel konsumtion av dricksvatten, grödor, frukt, bär, kött eller fisk som förorenats av markföroreningar eller bekämpningsmedel. För att skydda människors hälsa och den biologiska mångfalden behöver spridningen av farliga ämnen förebyggas och minska.

Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor

Med miljö- och hälsofarliga ämnen avses ämnen som omfattas av den europeiska kemikalielagstiftningen REACH, däribland kandidatförteckningen, samt Kemikalieinspektionens PRIO-verktyg.

I samband med kommunens upphandlingar och avrop kan miljökrav ställas gentemot leverantören. Miljökrav kan till exempel handla om att varorna inte får innehålla miljö- och hälsofarliga ämnen, att bränslesnåla fordon ska användas, eller inköp av ekologiska produkter.

Syftet med att ställa miljökrav är att styra produktionen av varor och tjänster mot hållbara alternativ.

Mål	Ansvar	Indikator
Andelen upphandlingar med ställda miljökrav om innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen ska öka till 2025.	Kommunstyrelsen och bolagsstyrelser.	Andel upphandlingar med ställda krav på kemikalieinnehåll av totala antalet upphandlingar.

2019: I ca 10 % av upphandlingarna ställdes miljökrav framtagna av Upphandlingsmyndigheten vilka ställdes i samverkan med miljö- och hälsoskydd. I ca 70 % av upphandlingarna är det ställt miljökrav på en väldigt övergripande nivå med formuleringen "alla avtalsparter till kommunen ska värna om miljön med mera".

2023 – Det har uppskattats att 15 % av upphandlingarna har någon form av kemikaliekrav. Upphandlingar som granskats är de som påbörjats under 2023 (flertalet ännu inte avslutade) och inom de områden där det kunde antas att kemikaliekrav skulle ha ställts. På grund av ramavtalen som tecknas oftast löper fyra år är det svårt att få en rättvis jämförelse mellan åren. För 2023 tecknades exempelvis flertalet möbelupphandlingar, i vilka det ställdes kemikaliekrav.

Kemikaliesmarta skolor och förskolor

Barn och unga, är den grupp i samhället som är mest känslig för kemikalier eftersom de fortfarande växer och utvecklas. I kommunen har arbetet med att minska farliga ämnen i skolor och förskolor påbörjats men inte genomförts systematiskt vilket innebär att t ex förskolorna har kommit olika långt med att rensa bort gamla plastleksaker, att se över städrutiner, ha rätt utrustning på utegården. Förskolor, skolor och berörda förvaltningar ska få ökad kunskap för att kunna ge förutsättningar till alla förskolor och skolor att vara kemikaliesmarta.

Det finns ett kommunalt egenkontrollprogram för för- och grundskolan som adresserar frågan om kemikaliehantering och strävan efter en kemikaliefri verksamhet. I programmet står att varje verksamhet bör anta en egen åtgärdsplan för kemikaliefri verksamhet.

Mål	Ansvar	Indikator
Senast år 2025 är alla skolor och förskolor samt övriga kommunala verksamheter som riktar sig till barn och unga i Umeå kemikaliesmarta.	För- och grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Fritidsnämnden, Individ- och familjenämnden, Kulturnämnden, Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen.	Indikatorn utvecklas i samband med åtgärdsprogrammet.

2023: Naturskolan har hållit i flertalet utbildningar senaste åren med vissa moment kopplat till kemikalier, men ingen utbildningsinsats har varit specifikt inriktad på kemikalier.

2019: Håll Sverige Rent (HSR) hade tidigare utbildningsmaterial och information för skola och förskola inom området kemikaliesmart förskola och skola. 2019 hade 8 av 35 förskolor angett att de genomfört HSR utbildningen, Kemikaliesmart förskola eller liknande. De allra flesta förskolor angav att de rensat ut gamla plastleksaker och annat material som kan läcka hormonstörande kemikalier i barnens närhet. (Källa: Naturskolans enkätundersökning 2019).

Åtgärda förorenade områden

Den 20 oktober 2022 antogs en handlingsplan för att arbetet med förorenade områden inom Umeå kommun ska genomföras strategiskt och målet i handlingsplanen sattes i linje med kommunens övergripande miljömål för giftfri miljö. Målet kommer inte att nås till 2025 därmed har en reviderad version tagits fram under vintern 2023–2024 och den reviderade versionen presenteras för miljö- och hälsoskyddsnämnden med förslag om antagande i februari 2024.

Norrbyuskär är ett förorenat område där ansvarig för avhjälpandeåtgärd saknas. Kommunen är huvudman för saneringen och arbetet finansieras med bidrag från Naturvårdsverket. Saneringsfasen på Norrbyuskär bedöms bli klar i februari 2024 och efter avslutad sanering återstår ett relativt omfattande återställningsarbete.

PFAS

De senaste åren har fokus på PFAS och PFAS-förorenade områden varit stort. I Umeå kommun har det hittills identifierats 3 PFAS-förorenade platser (Brandövningsplatser på flygplatsområdet, brandstationen i Umeå och brandstationen i Holmsund) och miljöskydd bedömer att arbetet med PFAS kommer att behöva utökas kommande åren.

Mål	Ansvar	Indikator
Senast år 2025 är förorenade områden med mer än måttlig risk undersökta och vid behov åtgärdade.	Kommunstyrelsen, Miljö- och hälsoskyddsnämnden.	Andel identifierade objekt (potentiellt förorenade områden) som inventerats, utretts och åtgärdats.

2023: Arbetet med förorenade områden framskrider och målet är integrerat Miljö- och hälsoskydds tillsynsarbete. Totalt är ett femtiotal objekt med mer än måttlig risk kända inom kommunen och under 2023 har 21 objekt bedömts som avslutade. Det har under året inkommit 38 händelsestyrda ärenden inom förorenade områden varav 8 är avslutade. Det har beviljats bidrag från Naturvårdsverket för undersökning av 5 objekt där det inte finns någon ansvarig att rikta krav mot.

2019: Alla områden med branschklass 1 och 2 är inventerade. Riskklass 1: Totalt 4 områden varav 2 åtgärdade, 1 utrett, 1 inventerat. Riskklass 2: Totalt 46 områden, varav 33 är identifierade, 2 åtgärdade och 11 utredda.

Fasa ut särskilt farliga kemikalier

Med "särskilt farliga kemikalier" avses de kemiska ämnen som har de mest problematiska egenskaperna från hälso- och miljösynpunkt. De kan till exempel vara cancerframkallande, skada arvsmassan eller fortplantningsförmågan. Andra egenskaper är att de kan vara långlivade, giftiga, hormonstörande eller ansamlas i kroppen. På europeisk nivå regleras dessa ämnen genom kandidatförteckningen som publiceras av EU:s kemikaliemyndighet ECHA. Den fylls hela tiden på med nya ämnen efter förslag från medlemsstaterna, där ämnena på kandidatförteckningen har särskilda regler.

Kommunen har ett kemikalieregister som omfattar ca 1340 kemiska produkter och som varje ansluten verksamhet ansvarar för att se efter.

Mål	Ansvar	Indikator
Senast år 2025 har särskilt farliga kemikalier ¹ ersatts eller fasats ut.	Kommunstyrelsen, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, För- och grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Kulturnämnden, bolagsstyrelser	Årlig uppföljning på verksamhetsnivå av utfasningar och ersättningar av särskilt farliga kemikalier.
¹ Med särskilt farliga ämnen avses ämnen som ingår i kandidatförteckningen som är en del av den europeiska kemikalielagstiftningen, Reach.		

2023: Idag finns ca 1340 produkter registrerade i kommunens kemikalieregister. En anledning till att antalet ökat är att det är fler verksamheter som har börjat registrera sina produkter. Flera verksamheter har också blivit bättre på att registrera sina produkter, vilket innebär ett högre antal registrerade produkter. Av de 1340 registrerade produkterna är det 29 produkter som ligger på kandidatförteckningen. Dessa produkter är allt från kemikalier för rätt pH-värde i badbassänger till märkpennor, limmer och oljor.

2019: Ca 730 produkter är registrerade i kommunens kemikalieregister och delvis riskbedömda. Ett fåtal innehåller särskilt farliga ämnen.